

Informatika pro moderní fyziky (3)

práce s tabulkami, hromadné zpracování dat, rozšíření RubyGems, ladění programů

František HAVLŮJ

e-mail: haf@ujv.cz

ÚJV Řež

oddělení Reaktorové fyziky a podpory palivového cyklu

akademický rok 2020/2021, 19. října 2020

- 1 Co jsme se naučili minule
- 2 Zpracování tabulek
- 3 Problém č. 2: jehla v kupce sena
- 4 Rozšíření Ruby: RubyGems a Bundler
 - Vytvoříme excelovskou tabulku
- 5 Kde je chyba?
- 6 Zpracování textu
 - Obecný rozbor
 - Načítání výstupního souboru
 - Zápis všech výsledků do tabulky

Obsah

- 1 Co jsme se naučili minule
- 2 Zpracování tabulek
- 3 Problém č. 2: jehla v kupce sena
- 4 Rozšíření Ruby: RubyGems a Bundler
- 5 Kde je chyba?
- 6 Zpracování textu

- základy jazyka Ruby na všechny způsoby
- vstup a výstup na terminál i do souboru
- první kroky ve zpracování dat (čtení ze souboru, zpracování CSV tabulky) – musíme dotáhnout

Obsah

- 1 Co jsme se naučili minule
- 2 Zpracování tabulek**
- 3 Problém č. 2: jehla v kupce sena
- 4 Rozšíření Ruby: RubyGems a Bundler
- 5 Kde je chyba?
- 6 Zpracování textu

Úlohy

Z dat v souboru `data/data_two_1.csv`:

- vyberte pouze druhý sloupec
- sečtěte oba sloupce do jednoho
- vypočtěte součet obou sloupců
- vypočtěte průměr a RMS druhého sloupce

S hvězdičkou:

- použijte soubory `*multi*`
- proveďte pro všechny čtyři CSV soubory

Úlohy

CSV(1) / řešení

```
File.open("druhy_sloupec.csv", "w") do |f|  
  File.foreach("../data/data_two_1.csv") do |line|  
    f.puts line.strip.split[1]  
  end  
end
```

Úlohy

CSV(2) / řešení

```
File.open("sectene_sloupce.csv", "w") do |f|  
  File.foreach("../data/data_two_1.csv") do |line|  
    data = line.strip.split  
    f.puts data[0].to_f + data[1].to_f  
  end  
end
```


Úlohy

CSV(3) / řešení

```
x0 = 0
x1 = 0
n = 0
File.foreach("../data/data_two_1.csv") do |line|
  data = line.strip.split
  x0 += data[0].to_f
  x1 += data[1].to_f
  n += 1
end
puts "Prvni sloupec: soucet #{x0}"
puts "Druhy sloupec: soucet #{x1}"
```

Úlohy

CSV(4) / řešení

```
...  
a0 = x0 / n  
a1 = x1 / n  
  
rms0 = 0  
rms1 = 1  
File.foreach("../data/data_two_1.csv") do |line|  
  data = line.strip.split  
  rms0 += (data[0].to_f - a0) ** 2  
  rms1 += (data[1].to_f - a1) ** 2  
  n += 1  
end  
rms0 = (rms0 / n) ** 0.5  
rms1 = (rms1 / n) ** 0.5  
puts "Prvni sloupec: RMS #{rms0}"  
puts "Druhy sloupec: RMS #{rms1}"
```

Obsah

- 1 Co jsme se naučili minule
- 2 Zpracování tabulek
- 3 Problém č. 2: jehla v kupce sena**
- 4 Rozšíření Ruby: RubyGems a Bundler
- 5 Kde je chyba?
- 6 Zpracování textu

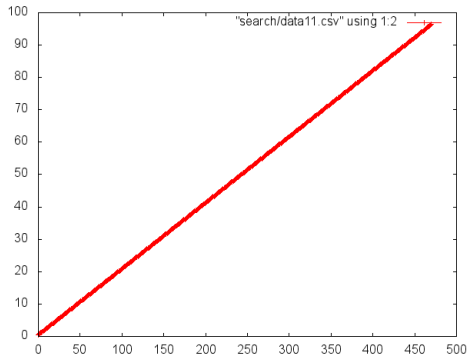
Zadání

2

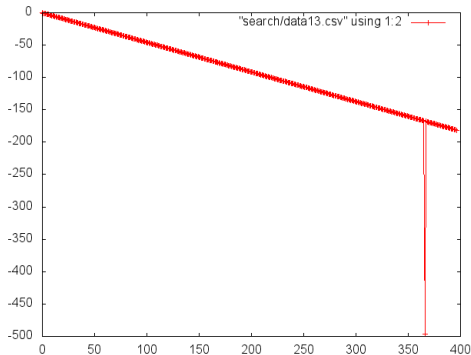
Adresář plný CSV souborů (stovky souborů) obsahuje data, která jsou záznamy signálů s lineární závislostí.

V pěti z nich jsou ale poruchy - data ležící zcela mimo přímku. Kde?

Příklad - dobrý signál

Příklad - špatný signál

Řešení

- stačí vykreslit grafy pro všechny
- `Dir` pro najítí souborů
- připravit a spustit `gnuplot`

Znovu a lépe

- pořád je to ještě spousta práce; navíc co když bude souborů tisíckrát víc?
- nabízí se několik řešení, od těžkopádných a robustních (LLS) přes chytré (selská regrese) až po jednoduché (detekce delta-y)
- hurá do toho, už je to jenom práce a skvělé cvičení

Obsah

- 1 Co jsme se naučili minule
- 2 Zpracování tabulek
- 3 Problém č. 2: jehla v kupce sena
- 4 Rozšíření Ruby: RubyGems a Bundler**
 - Vytvoříme excelovskou tabulku
- 5 Kde je chyba?
- 6 Zpracování textu

Knihovny (gemy) jsou základ

- existují mnohá rozšíření, tzv. knihovny – v ruby se jim říká **rubygems**
- aktuálně nás zajímá něco na práci s excelovskými soubory
- gemy jdou sice instalovat na systémové úrovni, ale z toho je pak zase jenom neštěstí
- použijeme radši **bundler**, správce gemů pro každého: vyřeší za nás závislosti a postará se o snadnou instalaci

Máme bundler?

- otestujeme rubygems: `gem -v`
- pokud není, zapláčeme, protože jsme asi špatně nainstalovali Ruby
- otestujeme bundler: `bundle -v`
- pokud bundler není, doinstalujeme `gem install bundler`

Jak na to

- najdu si, která knihovna mě zajímá (třeba na rubygems.org nebo kdekoli jinde): my bychom rádi **rubyXL**
`https://github.com/weshatheleopard/rubyXL`
- vytvořím si prázdný `Gemfile` – tam se specifikuje, které gemy chci používat: `bundle init`
- do `gemfilu` – je to normální Ruby skript! – dopíšu
`gem "rubyXL"`
- nainstaluju: `bundle install --path vendor/bundle` (ten parametr stačí poprvé, bundler si to pak pamatuje v konfiguráku `bundle/.config`)

Jak použít?

- na začátku svého skriptu pak musím nahrát bundler:
- `require "bundler/setup"`
- a teď už můžu nahrát jakýkoli gem:
- `require "rubyXL"`

RTFM, RTFM, RTFM

- na stránkách `rubyXL` se nachází spousta příkladů a návodů – <https://github.com/weshatheleopard/rubyXL>
- kromě toho má i slušnou dokumentaci (GIYF / "rubyxl docs") – <http://www.rubydoc.info/gems/rubyXL/3.3.15>
- napoprvé navedu do začátku:

```
workbook = RubyXL::Workbook.new  
worksheet = workbook[0]  
worksheet.add_cell(0, 0, "A1")  
workbook.write("data.xlsx")
```

Jednoduché cvičení

- použijte soubor `data_two_1.csv`
- vytvořte excelovský soubor se dvěma listy, na obou bude sloupec 1, sloupec 2 a součet
- na jednom součet bude jako číslo (sečte to váš skript)
- na druhém bude součet jako excelovský vzorec

Obsah

- 1 Co jsme se naučili minule
- 2 Zpracování tabulek
- 3 Problém č. 2: jehla v kupce sena
- 4 Rozšíření Ruby: RubyGems a Bundler
- 5 Kde je chyba?**
- 6 Zpracování textu

Ladění programů

- v každém programu je aspoň jedna chyba
- není důležité nedělat chyby, ale je nutné je umět najít
- když si program/Ruby na něco stěžuje, tak si to přečtěte, jinak se nic nedozvíte
- pokud nepoznám, v čem je chyba, jsem bezezbytku ztracen
- následují tři úlohy, kde je úkolem najít všechny chyby
- z didaktických důvodů postupujte metodou tupého spouštění a postupného opravování

Obsah

- 1 Co jsme se naučili minule
- 2 Zpracování tabulek
- 3 Problém č. 2: jehla v kupce sena
- 4 Rozšíření Ruby: RubyGems a Bundler
- 5 Kde je chyba?
- 6 Zpracování textu
 - Obecný rozbor
 - Načítání výstupního souboru

Problém č. 2: mnoho výpočtů, inženýrova smrt

Zadání

Při přípravě základního kritického experimentu je pomocí MCNP potřeba najít kritickou polohu regulační tyče R2. Jak se tato poloha změní při změně polohy tyče R1?

Co máme k dispozici?

MCNP

Pokud připravíme vstupní soubor (v netriviální formě obsahující polohy regulačních tyčí R1 a R2), spočítá nám keff.

Potřebovali bychom ale něco na:

- 1 vytvoření velkého množství vstupních souborů
- 2 extrakci keff z výstupních souborů
- 3 popřípadě na vyhodnocení získaných poloh tyčí a keff

Pracovní postup

- 1 načíst keff z výstupního souboru MCNP

Pracovní postup

- 1 načíst keff z výstupního souboru MCNP
- 2 vygenerovat potřebné vstupní soubory

Pracovní postup

- 1 načíst keff z výstupního souboru MCNP
- 2 vygenerovat potřebné vstupní soubory
- 3 vyrobit BAT soubor na spuštění výpočtů

Pracovní postup

- 1 načíst keff z výstupního souboru MCNP
- 2 vygenerovat potřebné vstupní soubory
- 3 vyrobit BAT soubor na spuštění výpočtů
- 4 načíst výsledky ze všech výstupních souborů do jedné tabulky

Nejprve najdeme, kde je ve výstupu z MCNP žádané keff:

```
.....
    the k(trk length) cycle values appear normally distributed at the 95 percent confidence
-----
|
| the final estimated combined collision/absorption/track-length keff = 1.00353 with an estimate
|
| the estimated 68, 95, & 99 percent keff confidence intervals are 1.00329 to 1.00377, 1.00300
|
| the final combined (col/abs/tl) prompt removal lifetime = 1.0017E-04 seconds with an estimate
.....
```

Co jsme se naučili minule
Zpracování tabulek
Problém č. 2: jehla v kupce sena
Rozšíření Ruby: RubyGems a Bundler
Kde je chyba?
Zpracování textu

Obecný rozbor

Načítání výstupního souboru

Zápis všech výsledků do tabulky

Algoritmus

1 najít řádek s keff

Algoritmus

- 1 najít řádek s keff
- 2 vytáhnout z něj keff, takže například:

Algoritmus

- 1 najít řádek s keff
- 2 vytáhnout z něj keff, takže například:
- 3 rozdělit podle rovnítka

Algoritmus

- 1 najít řádek s keff
- 2 vytáhnout z něj keff, takže například:
- 3 rozdělit podle rovnítka
- 4 druhou část rozdělit podle mezer

Algoritmus

- 1 najít řádek s keff
- 2 vytáhnout z něj keff, takže například:
- 3 rozdělit podle rovnítka
- 4 druhou část rozdělit podle mezer
- 5 vzít první prvek

Realizace (1/5)

```
keff = nil

File.foreach("cl_1o") do |line|

end

puts keff
```

Realizace (2/5)

```
keff = nil

File.foreach("cl_1o") do |line|
  if line.include?("final estimated combined")

    end
end

puts keff
```


Realizace (3/5)

```
keff = nil

File.foreach("cl_1o") do |line|
  if line.include?("final estimated combined")
    a = line.split("=")

    end
end

puts keff
```

Realizace (4/5)

```
keff = nil

File.foreach("cl_1o") do |line|
  if line.include?("final estimated combined")
    a = line.split("=")
    b = a[1].split

    end
  end

puts keff
```

Realizace (5/5)

```
keff = nil

File.foreach("cl_1o") do |line|
  if line.include?("final estimated combined")
    a = line.split("=")
    b = a[1].split
    keff = b[0]
  end
end

puts keff
```

Jak na to

Máme všechno, co potřebujeme:

- načtení keff z jednoho výstupního souboru
(`File.foreach`, `include a split`)
- procházení adresáře (`Dir.each`)
- zápis do souboru (`File.open` s parametrem `w` anebo `File.write`)

Takže už to stačí jen vhodným způsobem spojit dohromady!

Realizace

```
Dir["*o"].each do |filename|  
  keff = nil  
  
  File.foreach(filename) do |line|  
    if line.include?("final estimated combined")  
      a = line.split("=")  
      b = a[1].split  
      keff = b[0]  
    end  
  end  
  
  puts "#{filename} #{keff}"  
end
```

Výstup

Výsledkem je perfektní tabulka:

```
outputs/c_0_0o 0.94800  
outputs/c_0_10o 0.99800  
outputs/c_0_1o 0.94850  
outputs/c_0_2o 0.95000  
outputs/c_0_3o 0.95250  
outputs/c_0_4o 0.95600  
...
```

Hloupé je, že nikde nemáme tu polohu tyčí.

Chytrá horákyně

... by jistě vyrobila toto:

```
0 0 0.94800
0 10 0.99800
0 1 0.94850
0 2 0.95000
0 3 0.95250
0 4 0.95600
...
```

Nápovědou je funkce `split` (podle podtržítka) a metoda `to_i` (co asi dělá?)

Realizace chytré horákyně

```
Dir["outputs/*o"].each do |filename|
  keff = nil

  File.foreach(filename) do |line|
    if line.include?("final estimated combined")
      a = line.split("=")
      b = a[1].split
      keff = b[0]
    end
  end

  s = filename.split("_")
  puts "#{s[1].to_i} #{s[2].to_i} #{keff}"
end
```


Co jsme se naučili minule
Zpracování tabulek
Problém č. 2: jehla v kupce sena
Rozšíření Ruby: RubyGems a Bundler
Kde je chyba?
Zpracování textu

Obecný rozbor
Načítání výstupního souboru
Zápis všech výsledků do tabulky

A to je vše, přátelé!

